

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtrek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpisne službe je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne šte 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Vzpored zborovanja III. pokraj. skupščine UJU poverjeništvo Ljubljana.

V smislu čl. 19. Pravil UJU in § 15. Poslovnika UJU poverj. Ljubljana sklicuje se III. pokrajinska skupščina UJU pover. Ljubljana na 7. in 8. dan meseca julija 1923

v Ptuju.

DNE 7. JULIJA:

I. Ob polu 11. uri dopoldan seja širjega sosveta z odseki v risalnici Mladike.

Dnevni red:

1. Izročitev došlih predlogov, resolucij in nasvetov odsekom.
2. Volitev strokovnega tajnika, urednika stanovsko-polit. glasila, upravnika rezervnega sklada, knjižničarja centralne knjižnice in stalnih članov odsekov za prihodnjo poslovno dobo 3 let po § 28. a) in d) ter § 21. d) poslovnika, in čl. 24. pravil UJU.
3. Dopolnitev odsekov po § 21. e) poslovnika.
4. Skupno posvetovanje širjega sosveta z odseki.
- II. Seja odsekov se začne takoj po seji širjega sosveta in se nadaljuje ob pol 14. uri v prostorih Mladike.
- III. Ob pol 17. uri točno se prične v Društvenem domu

Zborovanje delegacije:

1. Otvoritev in overovljenje delegatov.
2. Poročilo poverjenikovo.
Poroča poverjenik tov. Luka Jelenc.
3. Poročilo tajnikovo.
Poroča strokovni tajnik tov. Rudolf Dostal.
4. Poročilo blagajnikovo: a) račun, b) proračun.
Poroča glavni blagajnik tov. Mirko Fegic.
5. Poročila odsekov.
Poročajo načelniki odsekov.
6. Poslovnik odsekov.
Poroča urednik »Učit. Tovariša« tov. Ivan Dimnik.
7. Socialna ustanova učiteljstva Slovenije.
Poroča tov. Fran Škulj.
8. Poročilo o pripravah za kongres UJU v Ljubljani.
Poročata tov. Rudolf Dostal in Mirko Fegic.
9. Resolucije za pokrajinsko skupščino dne 8. julija. — Sestava odseka.
10. Volitve: 1. članov uprave, 2. članov nadzorstva, 3. članov častnega sode: — po § 28. c) poslovnika in po čl. 14., 34., 35. pravil UJU.
11. Nasveti.

DNE 8. JULIJA:

Pokrajinska skupščina.

Začetek točno ob 9. uri zjutraj v Društ. domu.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine.
2. Pozdravi.
3. Program UJU.
Poroča okr. šol. nadzornik tovariš Pavel Flerč.
4. Sodobne zahteve vzgoje in narodne prosvete.
Poroča Dr. phil. Fran Žgeč.
5. Resolucije.

UJU POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Luka Jelenc,
poverjenik.

Mirko Fegic,
glavni blagajnik.

Rudolf Dostal,
strokovni tajnik.

Težke vesti.

Učiteljstvo hočejo izriniti iz pragmatike.

»Narodna Prosveta« nam prinaša v 48. številki senzacionalno vest, s katero se je čez noč izpremenil položaj in ki nam grgzi potisniti naš boj za materialna prava v nedogledno bodočnost, na škodo našemu kulturnemu stremljenju in delovanju.

Ko so učiteljski zastopniki došli po informacije k referentu o službeni pra-

gmatici v zakonodajnem odboru, dr. Drag. Kojčcu, jim je isti izjavil, da ta zakon ne vsebuje učiteljskih plač in da na podlagi tega v materialnem oziru nima učiteljstvo od tega zakona ničesar pričakovati.

Na to iznenadljivo vest je šel takoj v imenu izvršilnega odbora UJU podpredsednik UJU g. tov. Milan Popović k mi-

nistru prosvete g. M. Trifunoviču, ki mu je izjavil: »da ta vest ni brez podlage in da v istini v klubu radikalne večine in pri izvestnem številu članov vlade obstoji mišljenje da naj pragmatika ne vsebuje rešitve učiteljskega materialnega vprašanja. Izvestno število narodnih poslancev in članov vlade hoče da naj zakon o državnih uradnikih obsega samo norme in osnovna načela, naj bo nekake vrste ustava, na podlagi česar se regulira pravni položaj uradništva in daje direktivo za reguliranje materialnega položaja s specialnim zakoni. V slučaju da to naziranje zmaga, bodo plače učiteljstva, kakor profesorjev, sodnikov in častnikov, regulirane s posebnimi zakoni. G. minister je takoj izjavil, da on osebno stoji na stališču, da je z ozirom na težki materialni položaj uradništva treba takoj enotno rešiti uradniški zakon in ne prenesti rešitve na zakone, ki so komaj predvideni. Ističasno je izjavil, da stoji na tem stališču tudi predsednik vlade g. Pašič in večina članov vlade.

Ističasno se je zaznalo, da je gosp. minister financ izjavil, da na takojšnje povzemanje dnevnice kar bi omogočilo uradništvu možnost za vstrajanje do realiziranja uradniškega zakona, ne more biti govora dokler se ne sprejme zakon o nenosrodnih davkih.

Odlaganje rešitve našega materialnega vprašanja je za učiteljstvo nesprejemljivo. Družen so zakoni o vojski, sodnikih in profesorjih že pripravljani in izdelani se na poseben zakon o učiteljstvu ni niti mislilo. Od pragmatike bi torej imeli samo to, da nam poslabšuje naš pravni položaj, nam jemlje stalnost itd. — o čemer smo že zadnjič govorili.

Predsednik UJU tov. Milutin Stanković se v Narodni Prosveti odločno zavzema za naša prava in argumentira naše zahteve. Naše poverjeništvo se je obrnilo na naš osrednji odbor UJU v Beograd po nadaljnja situacijska poročila ki naj jih prejme do pokrajinske skupščine.

—k.

O učiteljski izobrazbi.

(Konec.)

S tega vidika domnevam, je tudi napisal dr. Rapč svoj razpravo »Učitelj in univerzitetna izobrazba« in baš zato je po mojem mnenju svoj namen zgrešila in ni bistveno pripomogla k razjasnitvi problema.

Imel sem občutek, da je napisana za ljudi ki v svoji naivnosti in neresnosti nekaj zahtevajo česar ne poznajo in ki jih je treba poučiti, češ, deca bodi pametna, to ni zate. Zato sem avtorju ta članek naravnost zameril, ker vem da bi bil lahko napisal nekaj tehtnejšega in ker sem prepričan, da je vsa argumentacija zavestno prikrojena čitateljem z ozkim obzorjem. Za resne ljudi, in samo do takih bi se smel avtor obračati stoji, da te naš postulat opravičen le v toliko, v kolikor govorijo zanj stvarne potrebe učiteljskega poklicnega dela v širokem smislu, kakor ga danes pojmuemo in z njim stoji in pade naš postulat. Te naše stvarne razloge bi moral avtor poznati, preden se je lotil zadeve.

Če mi — recimo po naši krivdi — niso znani, na bi se moral ozirati na one, ki so jih drugod iznesli v podkrofitven enakih ali sličnih zahtev. Tako pa vsa njegova argumentacija po mojem mnenju

ne zadene bistva spornih vprašanj in ni pripravno izhodišče za plodno debato. Dozdeva se mi, da smo se lotili stvari na čisto napačnem koncu in bo zato treba zgubiti marsikatero nepotrebno besedo.

Ker ima osnovna šola baše nalogo podati nekako enciklopedično znanje, sklepa avtor, da mora tudi učitelj razpolagati z enciklopedičnim znanjem, ki mu ga ne more nuditi univerza, ampak le učiteljske. Ne jemljem izraza »enciklopedično« prenatanko, a kljub temu ne morem avtorju prihraniti očitka, da zagovarja nekaj kar je na las podobno golemu didaktičnemu materializmu, ki je v pedagoškem svetu že zdavnaj premagana stvar. Mislim, da čuti avtor sam šibkost tega svojega argumenta, zato si prihranim polemiko in navajam samo en stavek iz dr. Ozvaldove razprave v 5. številki »Socialne Misli«, ki je v svoji pregnanci nedosegljiv in velja za elementarni razred ravno tako kot za univerzo: »Najdragocenejši dar, ki ga učitelj prejme iz svojih učiteljskih rok, ni ta, da vanj stlači čim več pozitivnega znanja, ampak, da mu pokažem solidno pot, kako je mogoče priti do znanja in da ga naučim samostojno postopati.«

Za tak pouk pa ne bo učitelja nikdar usposobil študij, ki sam greši proti temu načelu. Kot glavno vrhno akademskega študija smatram baš to, da dijake navaja k samostojnemu delu in mu pokaže pota in sredstva k nadaljnji izobrazbi. Na temeljit študij vseh predmetov ki so za učitelja pomembni, seve ni misliti. Pretirana pa ni naša zahteva, da si mogoče sporna da naj vsak učitelj vsaj en predmet, ki je v zvezi z njegovim poklicnim delom, temeljito študira, da spozna metode znanstvenega dela, da spozna, kaj je prava znanost in se tako najuspešneje zavaruje proti domišljavosti površnih vseznalcev. Brezdvomno obstoja vprašanje, ali je pri skrajšani študijski dobi tak študij sploh možen in iz ozirov na obširno področje učiteljskega študija umesten. Tu se lahko sklicujemo na univerzitetne profesorje, ki zagovarjajo tak študij in ga smatrajo pri ekonomični uporabi časa za uspešnega. Da je temeljit znanstven študij številnih predmetov nemogoča stvar to je tako jasno, kakor je jasno da tkzv. splošna izobrazba srednje šole nudi le elemente znanosti in samo osnovo za nadaljnji študij. Vprašanje notranje uredbe akademske inštitucije, ki naj bi prevzela poklicno izobraževanje ljudskošolskega in meščanskošolskega učiteljstva, puščam nalašč odprto ker v okviru tega članka ne morem o njej temeljiteje razpravljati.

Kaj nam univerza lahko nudi in česa nam ne more nuditi, to so povedali razni univerzitetni profesorji v lepih študijah in člankih kakor je sploh značilno da je našlo nemško učiteljstvo med njimi in med profesorji na učiteljskih seminarjih najtehtnejše zagovornike svojih zahtev po visokošolski izobrazbi. Zakaj si želimo v znanstvenih predmetih svojega poklicnega študija univerzitetne profesorje kot učitelje, to zelo do-

bro vemo, tako dobro, kot smo prepričani, da bi za eno samo samostojno učiteljsko akademijo s težavo našli v celi Sloveniji dovolj pravih strokovnjakov za vse one predmete, ki so za bodočega narodovega učitelja in vzgojitelja važni.

V svojem odgovoru v »Učiteljskem Tovarišu« citira avtor kot razlog za nadaljni obstoj učiteljskega odstavka iz svoje razprave kjer poudarja da potrebuje praktični učitelj sintezo teorije in prakse že ob svojem študiju. Dr. Rapč razlikuje med učiteljsko-praktiki in znanstveniki-teoretiki. Temu razlikovanju ni ugovarjati, k večjemu da pripomnimo, da je v gotovem pogledu uvrstiti med učiteljsko-praktike tudi srednješolske profesorje in tudi visokošolske učitelje onih ved, ki jih imenujemo uporabne. Da je treba učitelju za njegovo praktično delo tudi praktične izobrazbe to spoznanje naj bi postalo tako splošno da se ne bi omejevalo le na ljudskošolsko učiteljstvo. Ena naših kardinalnih zahtev glede reforme učiteljske izobrazbe, ki sem jo že omenil, pa je, da se loči splošna izobrazba od poklicne izobrazbe (v ožjem pomenu besede). Vprašanje obstoja edino to, katera relativna zrelost je potrebna pri dijaku, da postane sposoben za resen pedagoški študij. Naše mnenje je, da vsaj ista zrelost, ki se zahteva za visokošolski študij vobče.

Pri poklicnem študiju (v ožjem pomenu besede) je združitev teorije in prakse samoobsebi umevna stvar. Kar pa piše dr. Rapč o dvehletnem seminarskem študiju po dovršenem učiteljskem, ki naj bi bil, ako sem ga prav razumel, zgolj praktičnega značaja zbuja nehote spomine na učiteljske seminarje v Nemčiji, ki so jih tam s sprejetjem ustave 1919, leta nesli k pogrebu in ki jih menda mi ne bomo zbujali k življenju.

Važno v dr. Rapčevih izvajanjih se mi zdi da povdarja potrebo podaljšanja učiteljske študijske dobe in to kakor se da sklenati, najmanj za dve leti. To mi daje upanje da se prej ali slej zedinimo v glavnih točkah. Ako se podaljša sedanja študijska doba tudi le za dve leti in ako uvažujemo, da se danes zahteva za vstop v prvi letnik učiteljskega absolviranja nižjih razredov srednje šole ali mešanske šole, potem res ne uvidevam, zakaj se ne bi odpravila učiteljska in bi se splošna izobrazba učiteljskega naraščata poverila srednjim šolam.

Seve si vse to mislimo v zvezi z gotovimi reformami našega šolstva, ki jih smatramo iz socialnih razlogov kot neizogibne. Mislim da so mi ugovori precej znani. O teh in o razlogih zakaj smo proti učiteljskem se še nomenimo. Da ost ni namerjena proti učiteljstvu na učiteljskih, se razume. Eno le bi povdaril že na tem mestu: Mi hočemo ven iz sedanje izolacije učiteljskega študija brezpogovorno ven ker vsi ugovori, ki smo jih slišali, ne morejo omeiti našega

prepričanja o kvarljivosti te izolacije, ki zabranjuje, da bi se naš dijaški naraščaj spoznal z drugim in navezal z njim osebnosti, da bi se zanimanje za vprašanja vzgojstva razumevanje za naše delo razneslo v širše kroge, da bi spoznanje postalo splošno, da pedagogika ni stvar, ki briga le šolnike, ampak da je obče narodna zadeva.

Ze iz tega razloza se tudi ne moremo navdušiti za učiteljsko akademijo ki bi ostala brez ožjih vezi z univerzo in njenimi slušatelji. V kolikor zahtevajo stvarne potrebe bodočega poklica, naj se študij za razne skupine učiteljstva diferencira, pa tudi ne več. Niso socialne razlike med učiteljstvom raznih šolskih kategorij, ki nas pečejo — v tem oziru nas danes socialna beda, v kateri živimo vsi vkup, bolj zbližuje kot vse drugo — a vso važnost polagamo na duhovno zblizvanje, ki je pogoj za uspešno skupno delo na široki leđini narodnega vzgojstva.

H koncu še opozarja dr. Rapč kratko na praktično nemožnost univerzitetnega študija ljudskošolskega učiteljstva. Ker ima v mislih nač redni fakultetni študij na filozofski fakulteti, na katerega menda nihče pri nas ne misli, se ne bom na tem mestu pečal s praktičnimi težkočami in pomisleki ki se navajajo proti naši zahtevi. Treba bo o njih itak še obširnejše sprogovoriti.

Lahko, da ima dr. Rapč pripravljene še vse druge, tehtnejše razloge proti našemu postulat. Dobrodošli nam bodo, ker nam bodo dali priliko, da sporne točke bolj osvetlimo. Če nas pa loči edino to, kar je povedal potem ne bo preveč težko da se soričimo odkritih simpatij ki jih goji za ljudskošolsko učiteljstvo, zednimo v vseh bistvenih vprašanih reforme učiteljske izobrazbe. R. M.

Ferijalni Savez učiteljstva

—i Vsem učiteljskim podružnicam F. Saveza ter vsem okrajnim učiteljskim društvom v Sloveniji. V sloji je moč! Ako smo pričeli vztrajajmo in dokončajmo! Iz skromnega februarskega početka nas je danes že mnogo učiteljskih ferijalcev in bo nas in mora nas biti še več, mnogo več Okrajna učiteljska društva, ki še nimajo svojih P. F. S. naj jih čimprej ustanove. Naj ne bo v Sloveniji učiteljskega društva brez P. F. S. In član F. S. naj bo vsak učitelj-ica. Če ne potuioč pa vsaj reden, podporen. S tem pomagamo sveti stvari sebi in potomstvu. Naj nam ne bo za tistih borih par dinarjev! Le z veliko in močno organizacijo zamoremo doseči po čemur stremimo. Mogoče, da letošnje počitnice ne bo še vse tako kot bi radi, a ne omahujmo, ne ustrašimo se, ne zabavljajmo! Vztrajajmo in spet vztrajajmo — uspeh ne more izostati! Vsak začetek je težak.

Ze o Binkoštih na IV. pokrajinskem zboru F. S. v Ljubljani so mi zagotovili, da imamo obljubljeno da bomo smeli uč-

teji in profesorji potovati letos na »Dačke legitimacije«. Stvar sicer še ni pisмено rešena, kot je razvidno iz X. okr. pokr. pov. F. S. v zadnjem »Tovarišu«, upajmo pa, da bo rešeno v nekaj dneh. Tudi jaz sem že predezal pri Centrali, menda nam bodo kmalu kaj izdrezali.

»Dačke legitimacije« izpolnite na str. 2., na str. 3. prilepite fotografijo, ki vam io žigosa šolsko vodstvo ki potrdi tudi 2. stran z žigom in podpisom šolskega voditelja. Strani 4.—8. pustite neizpoljene izpolnite pa str. 9., kjer stoji, da potujete »radi upoznavanja i proučavanja države«. Ta in vse naslednje strani Vam služijo v potovalne svrhe. Napišite progno potovanja šolski voditelj vam »Objavo« s podpisom in šolskim žigom potrdi in potem morete skupno s člansko legitimacijo F. S. potovati s četrtinsko vožnjo v smislu rešenja M. S. br. 2101 od 2. marca 1922 v grupi od najmanj 5 oseb, kot stoji tiskano v »Dački legitimaciji« od str. 9. do str. 17. Spodaj Upati pa je da železniške oblasti ne bodo tako rigorozne namram učiteljstvu, da bi zahtevalo ravno natanko imenovano število potnikov ki je za ferijalce ne samo neugodno, temveč tudi silno nepraktično in nesmiselno. Pomislimo samo če pride v isti kraj (recimo v Saralevo) v istem dnevu deset ferijalnih grup s prednisanimi 5 osebami, kje naj teh 50 ljudi prenoči? In če reflektirajo na hrano, kdo jih prehrani?! In če se pri dobrotnikih F. S. to v važnejših mestih dan za dnem ponavlja, se mora ubiti vse simpatije do F. S. Gotovo uvidijo tudi merodajni krogi to in bomo že na letošnjem III. kongresu dosegli da bomo — če ne že te počitnice (od kongresa [17. julija] dalje), pa vsaj prihodnje počitnice potovali posamezno ali največ po dva! Zato pa vztrajajmo, tovariši!

O velikih počitnicah se bodo oglašali pri vas ferijalci iz vseh delov države. Obnašali se bodo točno drugj manj točno. Ker ti zadnji F. S. le škodijo in so mu tudi že mnogo škodili zato je osobito naša naloga da na take ljudi pazimo in preprečimo, da bi se v bodoče to še moglo ponoviti. Pa če od 5000 potujočih ferijalcev ostane le še 2500 poštenih ferijalcev, je to bolje za našo organizacijo, kot pa nepregledna masa razbrzdancev, nasilnežev in nevhvaležnežev. Koliko taki nesodobni ferijalci F. S. škodijo glejte samo 4. številko »Glasnika Fer. Saveza«, ki je izšel pred par dnevi. Tudi pri nas imamo iz prejšnjih let slabe izkušnje.

Vsakemu ferijalcu ki pride in se oglasi pri vašem lokalnem odboru ali pri dobrotniku samem (kjer ni lokalnega odbora), vzemite »Popis fer. olakšic«, ki ga mora imeti vsak potujoči član F. S. Vrnite mu »Popis« šele, ko vas ali (pri lokalnem odboru) dotični kraj zapusti. Vrnite mu ga pa le ako se je obnašal spodobno, skromno in ni napravil nikake škode, da bi io povrnil. V nasprotnem slučaju mu »Popis« pridržite ter ga pošljite naravnost na »Glavno Povereništvu F. S. Beograd, II. begr. gimn.«. Tam bo tak nevrden član v evidenci in ne bo nikdar več mogel postati član F. S. Tudi meni ga prijavite radi večje evidence. Le tako bomo mogli iztrebiti plevel, ki je kot povsod tudi tu. Obvestite o tem tudi dobrotnike F. S. v vašem kraju!

Kot zgoraj omenjeno: vsak potujoči član mora imeti poleg članske izkaznice in »Dačke legitimacije« (za četrtinsko vožnjo) še »Popis fer. olakšic«. Brez tega »Popisa« nima pravice na ferijalne ugodnosti.

Vse učit. P. F. S. prosim, da mi takoj sporoče 1. ime svoje P. F. S., 2. datum ustanovitve, 3. odbor in 4. število članov. Tudi one P. F. S., ki se še ustanove, naj store isto.

Vsaka P. F. S. ki se ustanavlja, naj se mi javi. Obrne naj se tudi direktno na Glavno Povereništvu Fer. Saveza Beograd, II. begr. gimn., da jim ista pošije vse potrebno. Naroča se dosedaj vse pri Glavnem Povereništvu in plačuje tudi niemu. Nikdo naj ne pozabi na obojno prijavo ker imamo sicer dvojno delo in površno evidenco.

Vse učit. P. F. S. tudi prosim, da mi javijo obenem še delegata za III. kongres F. S. Stopili bomo v zvezo radi skupnega potovanja v Beograd in skupnega nastopa. Ako ima kdo kak predlog glede premene pravil v svrhu prilagoditve učiteljskim ferijalcem, naj mi isto pošlje, da podvzamem skupno s Pokrajinskim Povereništvom in odborom za promeno pravil smernice za enoten nastop v Beogradu. Na kongres pa naj vsaka naša P. F. S. gotovo pošlje svojega delegata, da bomo ne le častno, ampak tudi stvarno dobro zastopani in čim največ dosegli v prosep te nepotrebne organizacije.

Če komu še ni kaj jasno bo naše, v X. okr. pokr. pov. F. S. v prejšnjem »Tovarišu« če na potrebuje kdo še informacij, naj se obrne name ali na g. pokr. pov., ustrepla bova rade volje, vsaj ure za sveto našo stvar! Le znamko za odgovor si izdros'm!

Ponovno opozarjam okrajna učiteljska društva osnivaite P. F. S. organizirajte učiteljstvo v to za nas toli važno organizacijo. P. F. S. pa cvetite se širite in ne omahujte ob najmanjši nepriliki, vztrajajte! Vztrajali bomo vsi in najkonec ob letu nas bo kronal doseženi cilj. Ferijalni pozdrav-

Pirnat Viktor.

zastopnik učit. P. F. S.

—i Članom CXLI. P. F. S. pri okrajnem učiteljskem društvu v Novem mestu. Centrala F. S. mi je obljubila poslati »Popis fer. olakšic« do 1. julija. Tovariši in tovarišice, ki ste ga naročili (plačali ste zanj 5 Din), pridite ali pošlite (s pooblastilom!) nonj do 1. julija na moje stanovanje v Kandiji pri Novem mestu, kdor ga želi dobiti po pošti, naj mi pošlje primerno frankirano kuverto. Pripominjam, da bom doma samo do 12. julija. O vsem drugem glejte prejšnji članek! — Pirnat.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Vajeniški oddelek, ki je zbudil na lanski Pokrajinski obrtni razstavi v Mariboru splošno pozornost in odobravanje, bo imel tudi na letošnji »Industrijsko-obrtno vzorčni izložbi« svoj poseben prostor. Pozivamo učiteljstvo, da porabi priliko in se udeleži razstave. Pripomnimo, da je ta oddelek mojstrom popolnoma brezplačno na razpolgo. — Podrobnejša navodila daje odbor v Mariboru, Aleksandrova cesta, 22.

LISTEK.

BOGDAN JURANČIČ:

Učitelj nove dobe.

V zadnjem odgovoru na drugo kritiko je podal g. Zgeč temeljno izhodišče za razmotrivanje in izsledovanje naših pedagoških vprašanj s posebnim ozirom vzgoje najširših narodnih plasti. Bojim se kakor kaže da bi se v bodočnosti razdelili v dva tabora — »stari in mladi«. Umevno da bi ta razkol mnogo oviral pri napredku, v glavnem pa pokazal našo nezrelost in omejenost. Zdi se mi potrebno da si povemo odkriti besedo o nalogah učitelja v novi dobi ter že sedaj poskrbimo za nekak most, da nas ne razdruži navadna besedna igra in podpre vse kar tvori našo življensko in intelektualno moč.

To kar imenujemo mi dandanes vojna psihoza, ne odgovarja popolnoma resnici ampak bliskovitemu razvoju vsega človeštva z ozirom na njegovo mišljenje in stremjenje. Vajeni nismo tako velikih skokov tudi zgodovina se s podobnimi ne more ponasati. Vidimo tudi skoke razvoja v preteklosti, a se nanašajo v prvi vrsti le na posameznike; sedaj pa lahko smelo trdim, da je isto zadelo široke nar-

odne plasti. Tiste pridobitve, ki so oblikovale predvojnega človeka odpovedujejo nadaljno službo. Človeku se zdi vse tuje, njegova duša hrepeni po novih vzorih, novih možnostih, ki ga oblikujejo. Isti požav čutimo tudi v pedagogiki.

Sešaj pa pomislimo koljk skok v razvoju je napravil naš mlaj slovenski narod. Široke plasti naroda pojmujejo svobodo nacionalno misel, spolno politično in kulturno življenje čisto drugače kot v predvojnem času. Računati je treba sedaj z življenjsko močjo naroda. Duša je bila prej vajena že od pamtveka suženjstva. Sedaj se je prosto razmahnila, tu pa tam se komaj zaveda svoje prostosti ter tava in blodi neokretno, kakor tista ptica ki se je narodila v kletki in v poznejših letih zletela v svobodno naravo.

To je resnica, katera je tudi umljiva, moramo io priznati brez boječnosti in polagati nanjo veliko važnost. Vzgoja, ki poprej ni bila pravična, ki pravzaprav ni bila vzgoja ker nas je vzgajala v laži in zaslepljenosti, mora dati enkrat slovo. Moramo si ustvariti drugo smer, katera bo upoštevala svobodo našega ljudstva.

Bati se je tuka, da pride omenjena smer vzgoje na temelj nezdravega patriotizma, kateri nas potem dela zopet sužnje, sužnje lastne nacionalne strasti. Naše oko mora biti prosto naša narodna duša mora poleteti svobodna v svet. To pa bo

možno takrat, ko bo naša etična nacionalna in politična vzgoja temeljala na pravi etični internacionalni in človečanski ideji. Tu mora biti izhodišče naše vzgoje, potem bo prava vzgoja-religijska, katero hoče prinesiti našemu narodu učitelj nove dobe. Dati hoče dušam širokih plasti tiste kali da se nekoč v zrelejši dobi izkristalizira prosto sam iz duše nazor naroda, to je tisto iz česar izhaja njegovo stremjenje in mišljenje in na kar se nasloni v času razdvojenosti in življenskih bojev.

V glavnem sem podal, kar hoče učitelj nove dobe, ki hoče rešiti svojo nalogo deloma v osnovni šoli, nadaljevati na pozneje v pravi ljudski univerzi.

Mogoče poreče kdo da moj učitelj biva v oblakih fantazije, v vesoljstvu idealov. Ze v naprej ugovarjam. Omenjeni izhaja iz realnega narodnega življenja, prepojen je s pravo narodno idejo, pozna narodove bolečine in njegove potrebe. V njem je moč, s katero hoče pomagati dvigniti ves narod, pokazati mu pot do tiste zarije, katere še človeške oči niso bile vredne videti, zario popolnosti.

Sedaj pa nastane vprašanje kdaj bo učitelj nove dobe nastopil. Po mojem mnenju je že vstal. Vidi se v našem pedagoškem življenju, da si je nabral vzorov, s katerimi se je vrnil k narodu, katera sedaj študira in gleda v njegovo

notranjost. Doba, takozvane »učiteljske rotine«, se deloma že poslavlja od nas. Za njo nastopa doba učitelja-umetnika, kateri se ne naslaia samo ob vzornih učnih slikah in formalnih stopnjah, ampak se pogloblja v narodne probleme vzgojstva ter si nabira vzorov da z njimi oblikuje in ustvarja značaj v narodu.

Smelo trdim, da bo prišla doba ko si bodo učitelji-umetniki priborili popolno veljavo ko ne bo po naših šolah več sužnjenja najmlajših duš z različnimi plitvimi dresurami in »šolmajstrskimi« taktikami, kar smo morali nekda čuti sami. Prišla bo doba in morala bo priti, ko postanejo takozvane reformistične ideje — reformistična dejanja! Merodajno bo samo, kaj in kako delaš in ne samo kaj govoriš.

Da ustvarimo pedagogiko našega naroda in pravi tip narodnega učitelja, so poklicani razen tistih, ki so že 32 let učitelji, tudi oni, ki hočeio resno delati, se čutijo sposobne in sodgovorne na našem pedagoškem polju. Ne smemo biti ozkosrdni, ker vzgojno polje našega naroda je obširno in neobdelano in dosti plugov je potrebno, da ga preorjemo.

Odkloniti ne smemo niti močnih in sposobnih rjavih plugov, ker se bodo pri ogromnem delu gotovo čisto obrusili in ugradili.